

AVROTROS en Het Concertgebouw presenteren

Het Zondagochtend Concert

1 december 2024 - Grote Zaal - 11.00 uur

Württembergisches Kammerorchester Heilbronn
Risto Joost, dirigent
Hannes Minnaar, piano

Ludwig van Beethoven
1770-1827

Pianoconcert nr. 2 in Bes, op. 19 (1788-95)
Allegro con brio
Adagio
Rondo: Molto allegro

Franz Schubert
1797-1828

Symfonie nr. 5 in Bes, D 485 (1816)
Allegro
Andante con moto
Menuetto: Allegro molto
Allegro vivace

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open.
U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview met Saskia Voorbach, AVROTROS-presentator van Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/voorbach.**

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

29 dec - Kleine Zaal

Liederen van Brahms, Mahler en Grieg door Paula Murrhiy

26 jan - Grote Zaal

Mendelssohns *Vioolconcert* door Noa Wildschut

2 feb - Grote Zaal

Beethoven 5 & Simone Lamsma speelt Roukens' *Vioolconcert*

9 feb - Grote Zaal

Mozarts *Klarinetconcert*, Dvořák's *Romance* & Webers *Klavierstück*

16 feb - Grote Zaal

Tsjajkovski's *Romeo en Julia*, een ode aan de liefde

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! [#concertgebouw](https://twitter.com/concertgebouw)

Het Zondagochtend Concert wordt
elke week door AVROTROS rechtstreeks
uitgezonden op NPO Klassiek.

Zouden ze elkaar ooit tegen het lijf zijn gelopen, Ludwig van Beethoven en Franz Schubert? Nee, hoewel ze beiden in Wenen woonden is dat, voor zover bekend, niet gebeurd en zijn ze nooit samen gesignaleerd. We weten wel dat ze elkaar flink waardeerden. Schubert keek erg op tegen zijn beroemde tijdgenoot, die ruim een kwarteeuw voor hem was geboren. Het verhaal gaat dat Beethoven in 1827 liederen van Schubert onder ogen kreeg en positief verrast moet hebben gezegd: 'In hem woont de goddelijke vonk!' Toen Beethoven in datzelfde jaar op 56-jarige leeftijd stierf, droeg de diepbedroefde Schubert in de rouwstoet een fakkel. Een jaar later overleed hij zelf, 31 jaar jong. Uiteindelijk werden de twee toondichters tóch samengebracht: op het Zentralfriedhof van Wenen liggen ze gebroederlijk naast elkaar. Ook in dit programma worden ze verenigd: van beide componisten klinkt een werk uit hun jonge jaren.

Duivel

In 1793 werd aan de in Wenen gevierde pianist Joseph Gelinek gevraagd of hij zich wilde meten met een jonge collega uit Bonn. Overmoedig liet de muzikant weten dat hij zijn vakbroeder weleens zou laten 'werken'. Achteraf was hij heel wat minder zelfverzekerd. 'Dat is geen

man', verzuchtte hij, 'dat is een duivel. Hij laat mij en alle anderen spelen tot de dood erop volgt.' De duivel in kwestie was niemand minder dan Ludwig van Beethoven, wiens faam zich snel verbreidde in muziekmetropool Wenen. Na een aantal kamermuziekwerken kwam hij rond 1800 met zijn eerste pianoconcerten op de proppen, een genre waarin hij zich als uitvoerend kunstenaar én als componist kon profileren.

Fris en elegant

Zijn *Tweede pianoconcert in Bes*, op. 19 schreef Beethoven gedeeltelijk nog in Bonn; het ontstond nog vóór het werk dat we nu kennen als zijn *Eerste pianoconcert*. In 1800, nadat hij het concert had gereviseerd, zou Beethoven aan zijn uitgever laten weten dat hij opus 19 zeker niet als zijn beste beschouwde, maar een jaar later kwam het met zijn toestemming toch op de markt. Het werk is ongetwijfeld het meest mozartiaanse van Beethovens pianoconcerten. De toon is fris en elegant en de componist schrijft een betrekkelijk bescheiden orkestbezetting voor (zonder klarinetten, trompetten en pauken). In de harmoniek van het langzame deel en de ritmiek van de finale drukt Beethoven toch zijn eigen

stempel op het werk. De componist en pianovirtuoos viel bij de première een 'ungeleiten Beifall' van het publiek ten deel. Dat het concert in goede handen is bij de Nederlandse virtuoos Hannes Minnaar, wordt onderstreept door de enthousiaste recensies die zijn recente opname van Beethovens pianoconcerten heeft ontvangen. 'Misschien wel de beste en *most exciting* opname van de afgelopen jaren of zelfs decennia', schreef bijvoorbeeld de Engelse pers. Minnaar wordt vandaag begeleid door het Wüttembergisches Kammerorchester Heilbronn. De in Estland geboren Risto Joost, die de leiding heeft, is in Nederland onder meer bekend van de tijd dat hij chef-dirigent was van het Nederlands Kamerkoor.

Tovertonen

Schubert was een groot bewonderaar van Beethoven, maar ook Mozart stond bij hem hoog aangeschreven. In een dagboek dat hij in juni 1816 begon is een kleine lofzang op deze Weense collega te lezen. Onder indruk van de 'tovertonen' van diens muziek en de 'weldadige' werking ervan, verzuchtte Schubert: 'O Mozart, onsterfelijke Mozart, hoeveel, hoe oneindig veel weldadige van zulke indrukken van een lichter, beter leven heb je in onze zielen achtergelaten!'

De liefde voor de muziek van Mozart kwam enige maanden later ook in Schuberts eigen werk tot uiting: in september en oktober schreef hij zijn *Vijfde symfonie in Bes*, D 485. Vergeleken met bijvoorbeeld zijn 'tragische' *Vierde symfonie*, komt Schubert hier heel wat opgewekter uit de hoek. Het werk is ook bescheidener en kamermuzikaler. Het heldere en gracieuze openings-*Allegro* begint met een korte, langzame inleiding dat wordt gevolgd door een *lyrisch Andante* waarin de componist zelfs uitwijkt naar verre toonsoorten (Ces- en Ges-groot). De verwijzing naar Mozart is het duidelijkst in het derde deel; alleen al de toonsoort herinnert aan Mozarts beroemde *Symfonie nr. 40 in g*. Het trio is een typisch Oostenrijkse *Ländler*, een soort wals. De symfonie sluit af met een melodieuze finale.

De *Vijfde* werd tijdens Schuberts leven slechts uitgevoerd in de herfst van 1816 tijdens een privé-uitvoering door een amateurorkest, dat was voortgekomen uit Schuberts huiskwartet.

Dirk Luijmes